

УДК 616-083.98(477)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

I. М. Гарасимів

*ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені
І. Я. Горбачевського МОЗ України”*

FEATURES OF TRAINING OF MEDICAL DISASTER IN THE HEALTH CARE REFORM OF UKRAINE

I. M. Harasymiv

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”

У статті наведені основні аспекти реформування системи охорони здоров'я України, їх значення для оптимізації надання медичної допомоги при масових випадках, які слід викладати студентам та інтернам у курсі медицини катастроф.

This article presents the main aspects of healthcare reform in Ukraine and their significance for the optimization of medical care at mass cases that should be taught to students and interns aware of disaster medicine.

Вступ. Проблема своєчасності, більшої доступності та підвищення якості екстреної медичної допомоги (ЕМД), що надається населенню на догоспітальному етапі, зниження рівня інвалідності та смертності від нещасних випадків, травм та отруєнь, гострих порушень життєвих функцій людини внаслідок серцево-судинних та інших захворювань є актуальною для України [1, 3]. У зв'язку з цим, останніми роками побачила світ низка нормативних документів, які визначають діяльність служби ЕМД в умовах надзвичайних ситуацій, а створення єдиних обласних центрів ЕМД і медицини катастроф по-новому дозволяють організувати надання допомоги постраждалим при масових випадках [2–5]. Тому у викладанні медицини катастроф при підготовці лікарів на до- та післядипломному рівні повинні враховуватись зміни, які відбуваються в галузі охорони здоров'я.

Основна частина. У викладацькій діяльності зі студентами насамперед слід наголосити, що на основі Постанови Кабінету Міністрів України № 1290 від 05.11.2007 р. “Про затвердження Державної програми створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги в Україні до 2010 року” [3] кардинальним документом, який регламентує нові підходи до організації і надання ЕМД при масових випадках, став наказ МОЗ України № 370 від 01.06.2009 р. “Про єдину систему надання екстреної медичної

допомоги”[5]. Єдина система, відповідно до цього наказу, вперше передбачала оптимізовану модель організації і надання екстреної медичної допомоги населенню, в тому числі при ліквідації медичних наслідків надзвичайних ситуацій (масового ураження людей). Зокрема, управління системою на центральному рівні покладалося на Український науково-практичний центр ЕМД та медицини катастроф, на територіальному рівні – територіальні центри ЕМД та медицини катастроф, які організуються на обласному рівні з підпорядкуванням регіону усіх сил і засобів (станцій, підстанцій і пунктів постійного або тимчасового базування бригад ЕМД), які надають ЕМД. Даним наказом, з 01.01.2010 року, вперше встановлено норматив прибуття машини ЕМД на місце події (не більше 10 хв у місті та не більше 20 хв у сільській місцевості) завдяки екстериторіальності на рівні області. Незалежно від границь адміністративних районів виїжджає та бригада ЕМД, яка знаходиться найближче, а на масовий випадок залучається необхідна кількість бригад з найближчих пунктів постійного або тимчасового базування. Крім цього, у багатопрофільних лікарнях передбачається створення відділень невідкладної (екстреної) медичної допомоги з цілодобовим режимом роботи для порятунку життя пацієнтові у невідкладному стані, стабілізації його життєвих показників із наступним переведенням у профільне відділення.

© I. М. Гарасимів

Викладачам слід наголосити на засвоєнні студентами викладеної системи медицини катастроф, оскільки масовий випадок буде повноцінно забезпечений виїзними бригадами, а пацієнти будуть розосереджені по відділеннях невідкладної допомоги багатопрофільних лікарень і лікарень швидкої медичної допомоги в межах їх потужності, отже, знизиться ймовірність появи “катастрофи” в одній лікувальній установі, що передбачає перепрофілізацію відділень, виписування планових пацієнтів тощо.

Ключовим кроком у розвитку єдиної системи ЕМД та медицини катастроф став Закон України “Про екстрену медичну допомогу” № 5081-VI від 5 липня 2012 року [2]. Він визначив організаційно-правові засади забезпечення ЕМД громадян України та інших осіб, які перебувають на її території, у тому числі під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків. Закон набрав чинності з 1 січня 2013 року.

Основними завданнями системи ЕМД відповідно до цього Закону є організація та забезпечення:

- надання доступної, безоплатної, своєчасної та якісної ЕМД, у тому числі під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;

- взаємодії з аварійно-рятувальними підрозділами міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків.

Тому студентам та інтернам слід акцентувати увагу на статтях Закону, в яких йдеться про діяльність служби ЕМД за цих умов.

Для реалізації цього Закону Кабінет Міністрів України 21 листопада 2012 р. затвердив низку постанов, які стали практичним керівництвом для його виконання [4], з якими повинні ознайомитись студенти та лікарі:

- № 1114 “Про затвердження Типового положення про бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги”;

- № 1116 “Про затвердження Типового положення про центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф”;

- № 1117 “Про затвердження Типового положення про станцію екстреної (швидкої) медичної допомоги”;

- № 1118 “Про затвердження Порядку інформування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги та їх направлення на місці події”;

- № 1119 “Про норматив прибуття бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події”;

- № 1120 “Про соціальні пільги та гарантії медичних працівників системи екстреної медичної допомоги, залучених до ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій”;

- № 1121 “Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров’я, що входять до системи екстреної медичної допомоги, з аварійно-рятувальними службами та підрозділами центральних та інших органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків”.

У кожному з перерахованих документів йдеться і про діяльність служби під час надзвичайних ситуацій.

Висновок. В Україні формується єдина система організації і надання екстреної медичної допомоги, яка оптимізує допомогу постраждалим під час надзвичайних ситуацій, що слід наголошувати студентам та інтернам під час викладання курсу медицини катастроф.

Література

1. Богатирьова Р. Сучасна екстрена медична допомога – ознака цивілізованої країни / Р. Богатирьова // Екстрена медицина: від науки до практики. – 2013. – № 2. – С. 3–7.

2. Про екстрену медичну допомогу : Закон України № 5081-VI від 5 липня 2012 р.

3. Постанова Кабінету Міністрів України № 1290 від 05.11.2007 р.

4. Постанови Кабінету Міністрів України № 1114, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121 від 21.11.2012 р.

5. Про єдину систему надання екстреної медичної допомоги : наказ МОЗ України № 370 від 01.06.2009 р.

Отримано 14.01.14